No. 121. 1846

BREDASCHE COURANT.

STAAT- LETTERKUNDIG EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS- BLAD.

Dingsdag 13 October.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 10den October.

Een nader telegraphisch berigt uit Madrid van den 7den, houdt het volgende:

»De Prinsen hebben gisteren middag ten drie ure, te paard en met het schoonste weder, hunnen intogt te Madrid gedaan. Overal op hunnen weg hebben HH. KK. HH. schitterende bewijzen van eerbied en toegenegenheid ontvangen. De koningin en de infante hebben hen op het luisterrijkst ontvangen. Madrid had gisteren het voorkomen van eenen feestdag. — Heden heerscht de volkomenste rust."

De bijzondere berigten uit de Spaansche hoofdstad gaan nog maar tot den 4den. Zij zijn gevuld met het verhaal der toebereidselen voor de aanstaande huwelijken. Voorts vermelden zij dat het gouvernement te dier gelegenheid gaarne eene algemeene amnestie zou verleend hebben, maar de omstandigheden er nog niet geschikt toe achtte. Men dacht dat de gemaal der koningin voorloopig den titel van Doorluchtige Hoogheid, die hem als infant toekomt, zou blijven voeren. De wensch der koningin was dat de Prins den titel van Koning en Majesteit kreeg, maar men wilde zulks aan de beslissing der cortes overlaten. — De heer *Bulwer*, de britsche gezant, bevond zich den 4den te Aranjuez, en men dacht dat hij gedurende de huwelijksfeesten een' togt door Valencia zou doen.

De *Heraldo* logenstrafte bepaaldelijk de geruchten die men had verbreid, dat de infante van hare regten op den spaanschen troon afstand zou doen, om te voldoen aan de eischen van het britsch kabinet.

Onze dagbladen houden zich heden bezig met het berigt der tweede nota, door het Engelsch bewind aangeboden; welk berigt door den *Constitutionnel* is medegedeeld. Het ministeriële Ochtendblad spreekt voornoemd blad wel op sommige punten tegen, maar acht zich gedrongen, de waarheid van andere te erkennen. Het ontkent de daadzaak, dat er eene wezenlijke nieuwe nota ingediend zou zijn, doch zegt, dat de Engelsche gezant eenvoudig aan den heer *Guizot* voorlezing heeft gedaan, zonder er zelfs kopij van te laten, van eene nota van lord *Palmerston*, welke door den heer *Bulwer* aan den Spaanschen minister van buitenlandsche zaken moest overhandigd worden. »Met deze mededeeling (zegt het *Journal*) is dus niets regtstreeks geschied, en er is dus geen antwoord noodig.» Het ministerieel orgaan spreekt ook tegen, dat het Engelsche kabinet zou vorderen, dat de hertogin *van Montpensier* van hare eventuële regten op de Spaansche Kroon afstand zou doen. Eindelijk wederspreekt het *Journal* ook, dat al de groote Mogendheden de denkbeelden van Engeland zouden deelen, nopens de wijzigingen in het evenwigt van Europa, door het huwelijk van den hertog met de Spaansche Infante. Het Engelsch bewind heeft niet dan in zijn' eigen naam kunnen spreken.

— Men leest in den *Courier Français*: »De heer *Guizot* is door zijne agenten bij de voornaamste Noordsche hoven verwittigd geworden, dat lord *Palmerston*, zich, ten gevolge van het huwelijk van den hertog *de Montpensier*, *de facto* ontslagen ziende van de verpligtingen, aan Engeland door het Viervoudig Verbond opgelegd, met de Noordsche Mogendheden overeenkomsten betrekkelijk Spanje trachtte te sluiten. De inhoud dier overeenkomsten is onbekend, doch zeker is het, dat zij voorgesteld zijn aan Rusland, Oostenrijk, Pruissen en Beijeren, welke Rijken, gelijk bekend is, de regering van Koningin *Isabella* nog niet erkend hebben.»

Men verzekert, dat, bij gelegenheid van het huwelijk, hier te lande eene staatkundige kwijtschelding zal worden uitgevaardigd.

Den 23sten of 24sten worden de beide Prinsen uit Spanje te Bayonne terugverwacht; aldaar zal dan een schitterend feest ter hunner eer gegeven worden.

— De minister van openbare werken, de heer *Dumon*, is van zijn' togt door onderscheidene departementen, in de hoofdstad terug. — Ook de admiraal *Mackau* is alhier teruggekomen.

— De uitvinder van het katoen-buskruid heeft aan het ministerie van oorlog aanbiedingen gedaan om hem zijn geheim af te koopen. Alvorens een besluit te nemen, heeft de minister, zegt men, bevolen dat er proeven met dit nieuw middel, onder de leiding van een hoofd-officier der artillerie, zouden genomen worden.

— Verscheidene vreemde Akademien hebben den heer *Le Verrier*, den ontdekker der nieuwe planeet, tot haar corresponderend medelid benoemd.

— De generaal *Soliman*-pacha (kolonel *Selves*) heeft zich ll. Zondag te Marseille ingescheept, naar Egypte terugkeerende.

— Te Rouaan is de katoenspinnerij van den heer *Damiens*, waarin 150 werklieden arbeidden, door brand geheel vernield geworden.

— Te Lamarche, de geboorteplaats van den hertog van Belluno (*Victor*) is den 27sten September een gedenkstuk te zijner eer ingewijd.

— De groote raad van het kanton Geneve is den 3den October met eene vrij groote meerderheid tot het besluit gekomen, om het op den jongsten landdag gedane voorstel van Zürich, volgens hetwelk het afzonderlijk verbond der katholijke kantons ontbonden moest worden verklaard, niet aan te nemen. Dat besluit heeft de radikale partij in Geneve zeer verbitterd. Er hebben daar volksvergaderingen van eenen dreigenden aard plaats gehad. Volgens voorloopige berigten van den 7den, over Frankrijk ontvangen, zou het dien dag bij eene poging der radikalen om de bestaande regering van het kanton omver te werpen, tot bloedvergieten gekomen zijn.

Het dagblad *le Federal*, van Geneve, van den 6den dezer, behelst de volgende bijzonderheden:

» Eene groote gisting openbaart zich in de stad. Er zijn volksvergaderingen belegd om tegen het besluit van den grooten raad te protesteren. De radikalen roepen het volk te wapen en willen andermaal het gouvernement omverwerpen. Eene eerste vergadering is ll. Zaturdag gehouden, 500 burgers hebben er tegen het besluit van den grooten raad geprotesteerd en hebben het volk tegen Zondag bijeengeroepen.

» Zondag avond is die vergadering in de kerk *St.-Gervais* gehouden. Omtrent 2000 personen waren er bijeen. Om binnen te komen heeft men de deuren opengeloopen. Het hoofd der volkspartij, de heer *J. Fazy*, heeft een ontwerp voorgelezen, waarbij » geprotesteerd wordt tegen het besluit van den grooten raad, hetzelve voor *inconstitutioneel* wordt verklaard, en derhalve *nietig*, tot de confederatie over deszelfs constitutionnele waarde uitspraak gedaan heeft." Dit ontwerp is met opsteking der handen aangenomen; de heer *Fazy* heeft daarop 25 personen benoemd om leden eener constitutionnele commissie uit te maken, die regtstreeksche pogingen bij den Vorort moest doen.

» Deze vergaderingen hebben de geheele stad in beweging gebragt; Maandag daarop hebben eene menigte burgers zich ter beschikking van het gouvernement gesteld. Hun getal bedroeg Maandag avond 600 à 700."

»Gisteren avond is eene tweede vergadering in de kerk *St.-Ger-*

vais gehouden, nog heviger van aard en stouter dan de vorige. De heer *Fazy* heeft beweerd dat het oogenblik om te handelen nog niet gekomen was, maar op voorstel van den heer *S. Muller*, heeft de vergadering besloten, met geweldig gebaar en onder de kreeten: *de vrijheid of de dood!* om 300 gewapende manschappen op de been te brengen, ten einde de voorstad gedurende den nacht te bewaken. Een paar uren later heeft zich werkelijk een dertigtal gewapende lieden in de straat St.-Gervais vertoond, doch is weldra verdwenen.

»Wij vernemen dat de staatsraad bevolen heeft vijf kompagnien uit de stad en een bataillon van het land op de been te brengen. De staatsraad zou dit eerst gedaan hebben, nadat hij de zekerheid verkregen had, dat verscheidene dergenen die de gezegde vergadering hadden bijgewoond, te wapen geloopen waren."

Het *Journal des Débats* laat na de mededeeling dezer berigten het onderstaande volgen:

»Het gerucht verspreidt zich hier heden avond, dat er den 7den te Geneve eene revolutionnaire beweging uitgebarsten is.

»Latere brieven bevestigen de bovenstaande tijding; eene bloedige worsteling zou er hebben plaats gehad en het voordeel aan de radikalen gebleven zijn."

In een bijzonder berigt wordt nog nader gezegd, dat het tot een werkelijk gevecht tusschen de troepen van het gouvernement en de radikale partij gekomen is; dat er vijf personen waren gedood en verscheidene gekwetst. De groote raad had zijne demissie gegeven, hetgeen de revolutionnaire partij bevredigd had. Maar de moeijelijkheid om een nieuw bestuur daar te stellen, zou nu eerst komen.

— In een bijzonder berigt van 9 October leest men:

»Een alhier uit Rome aangekomen renbode, heeft de gewigtige tijding aangebragt, dat de Paus aan eene Engelsch-Italiaansche maatschappij concessie tot het aanleggen van twee ijzeren spoorwegen heeft verleend. Het zijn de wegen van Rome naar Bologna en van Rome naar Civita-Vecchia. Het kapitaal, dat voor deze onderneming bijeen zal worden gebragt, bedraagt 75 millioen franken, welke som de Engelsche compagnie *Jackson* voor $^6/_9$ voor hare rekening heeft genomen, terwijl het Romeinsche bankiershuis *Torlonia* daarin voor $^2/_9$ en de Romeinsche bank voor $^1/_9$ belang heeft."

— Den 27sten September is te Genua met groote plegtigheid de eerste steen gelegd van het gedenkteeken, hetwelk die stad voor *Columbus* opright. Men berekent, dat meer dan 200,000 toeschouwers, waaronder velen die uit andere oorden van Italie waren toegestroomd, daarbij tegenwoordig zijn geweest. Bij deze plegtigheid is eene inschrijving geopend, om de kosten te bestrijden, die voor het verwerven door Genua van het stoffelijk overschot des beroemden mans zouden noodig zijn. Dat overschot hetwelk vroeger te Santo Domingo heeft berust, is sedert 1793 naar de hoofdkerk van de Havannah overgebragt. Men spreekt van onderhandelingen, die de Sardinische regering met de Spaansche heeft aangeknoopt, om de asch van *Columbus* te verwerven.

— Ter beurze waren genoteerd: 5 pCt. 117,75; 3 pCt. 82,75; Nap. r. 102; Spanje 3 pCt. 38; Rom. L. 102$^3/_4$.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 9den October.

De Duitsche Bondsdag heeft zijne zittingen gesloten, zonder ten opzigte van het geschilpunt wegens de drukpers in Duitschland, een bepaald besluit genomen te hebben.

— Naar men verneemt, heeft de stedelijke overheid van Keulen, ten gevolge van het laatstelijk tusschen haar en de centrale overheid gerezen conflict, eenparig haar ontslag genomen. Men vreest, dat, indien de koning dit ontslag aanneemt, waaraan men niet twijfelt, zulks aanleiding geven zal tot nieuwe verbittering der Keulsche bevolking.

— De inspectie van het Oostenrijksch Bonds-contingent, 20,000 man troepen, heeft te Weenen op het glacis plaats gehad door den prins van Pruissen, den Hannoverschen generaal *Halkett* (denzelfden, die bij Waterloo den generaal *Chambronne* met eigen hand gevangen maakte) en den Saksischen generaal *v. Schreibershofen*. De grootvorst *Michael* van Rusland en de aartshertogen waren daarbij tegenwoordig.

— Den 23sten September zijn er te Konstantinopel brieven uit Trapezunt, van den 16den, ontvangen, welke, in strijd met de laatste medegedeelde berigten, melden, dat de *cholera* tot het einde van Augustus in Teheran niet had opgehouden. Men schatte het getal der gevallen offers op 6000. De derde zoon van den Schach was aan de ziekte bezweken, en men vreesde weder, dat zij haren weg naar de Kaspische zee en de Russische provincien nemen zou. — In de laatste dagen had er te Konstantinopel wederom onderscheidene malen brand plaats gehad. Adrianopel was den 12den door een' verschrikkelijken brand bezocht, waardoor meer dan 500 huizen eene prooi der vlammen waren geworden. — Uit Smyrna werd, onder dagteekening van den 18den, gemeld, dat het Grieksche koopvaardijschip *Elpida* in den Archipel door zeeroovers aangevallen en uitgeplunderd is geworden, ten gevolge waarvan eene korvet in gereedheid werd gebragt, om jagt op de zeeschuimers te maken.

ENGELAND.

LONDEN, den 9den October.

De berigten wegens den staat van het schoone stoomschip *Great Britain*, dat op de Iersche kust is vastgeraakt, luiden ongunstig; men schijnt de hoop, om het te behouden, op te geven.

— De *Times* gaat voort, onze regering aan te sporen tot uitbreiding van Engelands invloed op Borneo en in den Oosterschen Archipel in het algemeen.

— De toon onzer ministeriële bladen blijft altijd scherp tegen Frankrijk, of liever tegen *Lodewijk-Philips*, omtrent de Spaansche huwelijken. De *Times* zegt, dat Spanje tegen de voltrekking daarvan protesteren zal, als men zulks het minst verwacht. Dat blad voorziet nog altijd schokken in dat land. Wat Engeland betreft, het zal thans niet met de wapenen tegen deze gebeurtenissen opkomen, maar het zal die niet vergeten. Onze beurs is, blijkens de daling der Spaansche fondsen, nog niet gerust gesteld.

— De thans ontvangene bladen tot den 10den October, brengen weder treurige berigten uit Ierland aan. In vele streken blijft in den vollen zin des woords hongersnood heerschen. Een roomsch-katholijk priester op een dorp in het graafschap Monaghan, heeft verklaard, dat hij aan vijf zijner leeken, die van honger stierven, de laatste kerkgeregten had toegediend. Ook van elders worden zulke verzekeringen door geestelijken gegeven. De roomsch-katholijke aartsbisschop van Tuam heeft den 7den October een brief aan den minister *Russell* geschreven, waarin hij in de sterkste bewoordingen beweert, dat de maatregelen, door de Britsche regering tot nu toe genomen, niet berekend zijn voor den tegenwoordigen zeer buitengewonen nood. Hij keurt het af, dat de toevoer van levensmiddelen naar Ierland, aan bijzondere speculatien wordt overgelaten, en wil, dat daar gouvernements-magazijnen worden gevestigd. Ook acht hij het onverantwoordelijk, dat over de aan te leggen openbare werken wordt getwist, terwijl zoo vele duizenden moeten vergaan als zij geen werk en brood kunnen erlangen. — In sommige Iersche graafschappen vermeerderen de diefstallen vooral ook van vee op eene verontrustende wijze. Te Castle-Connell, in Clare, is het tot een gevecht gekomen tusschen eenige beschonkene Iersche soldaten en de politie-beambten, waarbij onder anderen een geheel onschuldig toeschouwer is doodgeschoten. Blinde haat tegen de politie-beambten schijnt de aanleiding geweest te zijn tot dit bloedig tooneel, dat niet regtstreeks met den heerschenden nood in verband staat. — De partij van *O'Connell* schijnt het denkbeeld, om eene vergadering van aanzienlijken te Dublin bijeen te brengen, bij voorraad te hebben laten varen.

— Volgens berigten uit Lissabon tot den 2den October, was de financiele crisis in Portugal zeer toegenomen, doordien de bank geweigerd had, om langer voorschotten aan de regering te doen, en deze dus ook in de soldij der troepen niet kon voorzien.

— Uit New-York heeft men in Engeland berigten tot den 19den September. Zij bevestigen het voortrukken van het Noord-Amerikaansche leger van generaal *Taylor* in het binnenland van Mexico, doch behelzen anders geen nieuws van die zijde. Zij vermelden voorts, dat in den Noord-Amerikaanschen staat Illinois de twist tusschen de inboorlingen, die de aanhangers van de godsdienstige secte der Mormons willen verdrijven en die sectarissen zelven, ten top is gestegen. De eersten waren met eenige stukken geschut tegen Nauvoo, waar de Mormons hunnen tempel hebben, opgetrokken. De Mormons hadden dien tempel met geschut gewapend en bereidden zich tot ernstigen tegenstand voor.

— Gisteren stonden de 3 pCt. gec. 95$^3/_8$; Ned. 2$^1/_2$ pCt. 59$^3/_8$; 4 pCt. 92$^1/_2$; Mexico 23$^3/_4$; Portugal 42$^1/_2$; Spanje, Passive 5$^7/_8$.

BELGIE.

BRUSSEL, den 11den October.

De ministers zijn gisteren in een kabinetsraad bijeen geweest, welke ook werd bijgewoond door de staatsministers *de Meulenaere* en *Desmaizières*. Het onderwerp van beraadslaging, welke bijna vier uren geduurd heeft, is de toestand van Vlaanderen geweest, en de maatregelen die men het best zou kunnen nemen, om de bevolking die geen werk heeft, gedurende den winter arbeid te verschaffen.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 12den October.

Vrijdag morgen heeft Z. M. de koning, vergezeld van Hoogstdeszelfs adjudant, den majoor der genie Jhr. *Merkus van Gendt*, het geretrancheerde kamp *Willem II* nabij Vucht bezocht. Na de werken in oogenschouw genomen en ook het fort *Isabelle* bezocht te hebben, is Z. M. naar Tilburg en van daar Zaturdag morgen te 's Gravenhage teruggekeerd.

— Uit Raamsdonk schrijft men van den 11den dezer:

» Heden avond omstreeks 7 uur arriveerde alhier Z. Exc. den Heere Staatsraad, Gouverneur dezer Provincie, vergezeld van den Heer Griffier der Staten, zullende zich, na in het Hotel *Het huis ten Deijl* alhier nachtverblijf te hebben gehouden, deszelfs reize naar Made en Drimmelen voortzetten."

— Men verneemt, dat het Z. M. behaagd heeft, Z. Exc. den Minister van Marine te magtigen, om de luitenants ter zee der 2de klasse, jhr. *J. E. W. F. van Raders* en *D. L. Wolfson*, het welgevallen der regering te betuigen over den uitslag van het aan die officieren opgedragen onderzoek wegens de uitkomsten, die de nieuwe stelsels van suikerbereiding in eenige Fransche en Britsche kolonien hebben opgeleverd.

— Men heeft hier te lande het treurig berigt ontvangen dat de kapitein-luitenant *J. A. Zoutman*, wien het opperbevel over de Nederlandsche zeemagt in de West-Indien was opgedragen, na een kort verblijf aldaar, is overleden.

— Uit Vlissingen wordt van den 9den gemeld:

» Met de maand November worden Zr. Ms. fregat *de Prins van Oranje* en schoener *de Adder* uit de Middellandsche zee alhier terugverwacht.

» Bij een particulieren brief in dato New-York, 14 September, geschreven aan boord van Zr. Ms. fregat *Jason*, wordt het vertrek van daar naar het Nieuwe Diep vermoedelijk op den 24sten September bepaald, weshalve ook dat fregat op deszelfs terugreis is. Betrekkelijk dien bodem meldt een dagblad van New-York het navolgende: » Gisteren hebben wij het Nederlandsche fregat *Jason* op zijne ankerplaats tegenover Castlegarden bezocht. Dit schoone en uitmuntend gebouwde schip, hetwelk van de bekwaamheid der Hollandsche scheepsbouwmeesters getuigt, wordt gekommandeerd door den kapitein ter zee *Willinck* en is bemand met 300 forsche en bekwame Hollandsche matrozen. De orde en zindelijkheid die zelfs in de kleinste onderdeelen heerschen, de schoone houding der bemanning, in een woord, alles is eene lofspraak voor de geoefendheid, den waren zeemansgeest en de krijgstucht der Hollandsche marine."

— De *Stoompost* zegt uit eene goede bron te kunnen verzekeren, dat het plan tot daarstelling van eene haven te Scheveningen, waarover zooveel in de bladen is gestreden, door de regering is ter zijde gelegd, zoodat, behoudens de mogelijkheid dat het later weder ter sprake zou kunnen gebragt worden, de hoop op verwezenlijking van dit denkbeeld moet worden opgegeven. De oorzaak hiervan schijnt daarin te moeten gezocht worden, eensdeels, dat men het niet omtrent het plan is kunnen eens worden, maar anderdeels, en wel voornamelijk, in de omstandigheid, dat, toen door de Hollandsche ijzeren-spoorwegmaatschappij dit denkbeeld als hoogstnuttig, zooals het ook ontegenzeggelijk moet geacht worden, aan de regering aanwees, deze hierdoor in het denkbeeld gebragt werd, dat gedachte Maatschappij hiervan de verwezenlijking wilde op zich nemen, terwijl het later bleek, dat dit een misverstand was en het bestaan van eene haven te Scheveningen, alleen als hoogstwenschelijk beschouwde, maar zich in geenen deele met de daarstelling daarvan wilde belasten.

— Uit Utrecht schrijft men van den 10den:

»Zijne Exc. de heer *List*, Minister van Oorlog, gisteren avond alhier aangekomen, en aan het Oude Kasteel van Antwerpen afgestapt, heeft heden ochtend te 8 ure de troepen van het garnizoen onder de wapenen doen komen, en bij en in de kazernen geinspecteerd."

— Uit Roermonde wordt van den 9 October gemeld:

» Eergisteren arriveerden alhier van Luxemburg de Oostenrijksche veldmaarschalk *von Sustenau*, de Pruissische generaal *von Wussow* en de generaal in Badensche dienst *von Pfnor*, met hunne adjudanten, gecommitteerd tot de inspectie van het Limburgsch bonds-contingent. De troepen, te zamengesteld, uit: het bataillon jagers te voet, onder bevel van den majoor *Landolt*, het eskadron jagers te paard, onder bevel van den ritmeester *König*, eene batterij veldartillerie, onder kommando van den kapitein *Broers*, en een detachement mineurs en sappeurs, aangevoerd door den 1sten luitenant *de Veije*, waren daartoe hier en in de omstreken gekantonneerd. Nadat eergisteren het materieel der artillerie enz. was geinspecteerd, heeft gisteren de groote inspectie op Mingelsche heide plaats gegrepen en hebben daarna de troepen verschillende groote militaire manoeuvres met vuur verrigt, al hetgeen de bijzondere tevredenheid der generaals dermate wegdroeg, dat zij hiervan herhaalde malen bewijzen gaven. De luit.-generaal *van Limburg Stirum*, opperbevelhebber der troepen in Limburg, was mede daarbij tegenwoordig, alsmede de luitenant *Eijmaal* van het Dep. van Oorlog. — Daarna is door Z. Excel. aan de generaals en de chefs der korpsen een diner gegeven. Heden hebben de practische oefeningen in het schijfschieten der 3 verschillende korpsen plaats gegrepen en zijn de inspecteurs ten hoogste voldaan over alles wat zij gezien hadden, heden middag weder vertrokken. Morgen zullen successivelijk de troepen weder naar hunne vroegere garnizoen Maastricht, 's Hage Breda en Arnhem op marsch gaan, — de miliciens naar hunne haardsteden wederkeeren, en zal men weldra tot de uitvoering van het vroeger genomen besluit nopens de organisatie des contingents overgaan."

— Ll. Vrijdag-middag heeft een tweede proefrid plaats gehad op het gedeelte van den spoorweg naar Rotterdam tusschen deze stad en Delft. Thans was daarbij tegenwoordig, behalve den ingenieur-directeur *Conrad*, de fungerende hoofd-ingenieur van den waterstaat *van der Kun*, die van de zijde van het Departement van Binnenlandsche Zaken met het algemeen toezigt over den aanleg en de dienst der spoorwegen is belast. De weg, eene lengte hebbende van ongeveer 8000 ellen, is in *zeven* minuten tijds afgelegd. Met verlangen ziet men de voltooijing der werken tot deze stad te gemoet, en te wenschen is het dat, wanneer de onteigening van één enkel perceel die voltooijing nog mogt vertragen, de beletselen spoedig op eene legale wijze mogen worden uit den weg geruimd.

— De Stedelijke Raad van 's Gravenhage heeft op voorstel van HH. Burgemeesters en Wethouders besloten, aan den heer *M. Emans*, eenen gouden gedenkpenning te vereeren, bij gelegenheid zijner aftreding als secretaris van het stedelijk bestuur, welke betrekking hij gedurende dertig jaren loffelijk heeft vervuld.

— Ll. Donderdag is te 's Hage plegtig de nieuwe St. *Antonius* en St. *Lodewijks*-kerk op de Prinsessegracht, ingewijd door den Hoogeerwaarden heer Bisschop van Curium, bijgestaan door eene groote schaar van geestelijken. De hoogmis werd gevolgd door eene indrukwekkende predikatie, gehouden door den Wel Eerw. Zeergel. heer *Borret*.

— Volgens berigten, waarop wij kunnen staat maken, zegt de *Nederlandsche Stoompost*, gelooven wij aan onze lezers thans de verzekering te kunnen geven, dat de contracten ter teekening gereed liggen, tot het vervaardigen van nog twee stoommachines, tot droogmaking der Haarlemmermeer, met eenige wijzigingen, gelijk aan den bekenden Leeghwater. De machines worden in Engeland, doch de ketels en balansen door de heeren *Dudok van Heel* en *Paul van Vlissingen* te Amsterdam vervaardigd.

Naar men verneemt, zullen de beide nieuw te vervaardigen stoomwerktuigen, ter droogmaking van het Haarlemmermeer, geplaatst worden, het eerste aan het Spaarne en het tweede aan het Lutkemeer; zullende zij respectivelijk genoemd worden *Cruisque* en *van Lijnden*, zijnde de eerste de naam van hem, die, eene eeuw na *Leeghwater*, een beredeneerd ontwerp voor de droogmaking vervaardigde, en de tweede die van den baron *van Lijnden van Hemmen*, schrijver eener uitvoerige verhandeling over dat onderwerp, naar aanleiding van welke het nu begonnen werk weder ter sprake is gekomen.

— Ll. Zaturdag is voor het provinciaal geregtshof van Zuid-Holland aangebragt de zaak van *Jean Israël Robert*, die hooger beroep heeft doen aanteekenen tegen een vonnis, gewezen door de arrondissements-regtbank te Leyden, waarbij hij tot gevangenisstraf is veroordeeld, ter zake van het door onoplettendheid en achteloosheid veroorzaken van den dood eener vrouw. De heer advocaat Mr. *A. de Pinto* heeft aan het hof uitstel der behandeling van de zaak verzocht, ten einde in staat te worden gesteld om twee getuigen te kunnen doen dagvaarden, wier verklaringen in het belang van den veroordeelde zouden zijn. Het hof heeft aan het verzoek van den heer Mr. *de Pinto* gehoor gegeven, en de behandeling der zaak bepaald op den 21 November.

— In het dagblad *Overijssel* leest men:

» Hoezeer men zich ook verblijdt in den vermeerderden uitvoer van slagtvee naar het buitenland, en men alle beperkingen daarvan als een onregt aan den landbouwenden stand gepleegd, zoude moeten beschouwen, terwijl het ook ongetwijfeld zoude strekken tot eenen verminderden invoer aan de andere zijde, ziet men toch algemeen in deze Provincie in, dat de vermeerdering

van vee, als een gevolg van de verbetering onzer weidelanden, niet spoedig genoeg zal plaats hebben, om het uitgevoerde vee te vervangen.

»Uit deze omstandigheid ontstaat eene gegronde vrees voor onzen veestapel, en wordt zoowel uit dien hoofde, als in het belang van de verbruikers, dringend verlangd, dat tegelijk met de afschaffing der graanwet, de algeheele vrijdom aan den invoer van slagtvee, schapen en pluimvee verleend moge worden, en verwacht men, dat zoowel de Regering als de Volksvertegenwoordigers het zorgvolle van het tegenwoordig tijdsgewricht zullen inzien."

— Uit Waalwijk schrijft men van den 9den dezer:

»De najaarsmarkt van gisteren, die voor de meest bezochte gehouden wordt, heeft veler verwachting te boven gegaan. In den afgeloopen jare was deze weinig beduidend en bijna zonder vertier. Het tegendeel heeft thans plaats gehad. Buitengewoon groot was het getal kalveren en runderbeesten, die veel aftrek hadden en tegen goeden prijs voor het grootste gedeelte zijn verkocht. Van wijd en zijd waren de levensbehoeften ter markt aangebragt, die dan ook eenige daling hebben ondergaan. Over het algemeen verneemt men, dat de aardappeloogst meer heeft opgeleverd, dan men verwacht had, terwijl de aardappelen, in weerwil van het oogenschijnlijk bederf op vele plaatsen, keurig van smaak zijn."

— Het algemeen verslag wegens het instituut voor Doofstommen te Groningen, uitgebragt in de jaarlijksche vergadering van contribuerende leden, gehouden den 30 Julij ll., is aan de leden rondgezonden. Uit hetzelve blijkt, onder anderen, dat er wederom onderscheidene legaten aan het Instituut gemaakt zijn, doch dat hetzelve daarentegen in 21 departementen niet minder dan 222 leden verloren heeft; terwijl in slechts 8 departementen het getal der leden met 29 vermeerderd is, zoodat het een verlies van 193 leden heeft te betreuren, van welke er 87 behooren tot het departement Batavia. Het getal der donateurs is met 7 vermeerderd.

— Aan den *Konst- en Letterbode* ontleenen wij het volgende *Voorloopig berigt aangaande de ontdekking eener nieuwe planeet.*

»Reeds voor eenige jaren kende men kleine onregelmatigheden in de beweging der planeet *Uranus*, die zich, uit de aantrekking der bekende planeten, niet verklaren lieten. Die onregelmatigheden hadden veel overeenkomst met de stopringen, welke de planeet *Saturnus*, door de aantrekking van *Uranus*, ondergaat, en deswege vermoedde men het bestaan van eene nog onbekende planeet, die zich, buiten de loopbaan van *Uranus*, om de zon bewoog, en door wier aantrekking de genoemde onregelmatigheden werden te weeg gebragt. (*De Sterrenhemel*, deel I, bladz. 88 en 89.) Bij de hooge volkomenheid der tegenwoordige sterrekunde, was het mogelijk dit vermoeden tot zekerheid te brengen, en alzoo, door zuiver theoretische bespigelingen, het bestaan van eene planeet te bewijzen, die zich altijd aan het sterfelijk oog onttrokken had; maar die zekerheid kon niet verkregen worden, zonder eene dier reusachtige ondernemingen, door welke vele sterrekundigen van deze eeuw eerbied en bewondering van de beschaafde wereld hebben afgedwongen. Het was voor den uitstekenden *le Verrier* weggelegd, die onderneming, met de schitterendste gevolgen, te volbrengen, en het bestaan van een nog onontdekt hoofdligchaam van ons zonnestelsel met eene zekerheid te bewijzen, aan welke onkunde alleen eenigen twijfel hechten kon. (*Comptes rendus, Août* 31, 1846.) De beweging der planeet *Uranus* werd door hem aan eene nieuwe en strenge onderzoeking onderworpen, waardoor hij eene zeer juiste kennis erlangde van de storingen, die zij, buiten de aantrekking der bekende planeten, ondergaat. Zijne schitterende talenten voerden hem van die storingen tot hare grondoorzaken op, welke hij bewees gelegen te zijn in de aantrekking van eene planeet, die zich nog buiten den loopkring van *Uranus* om de zon beweegt. Met deze wondervolle ontdekking nog niet voldaan, aarzelde *le Verrier* geenszins, om uit de beweging der planeet *Uranus* menige bijzonderheid aangaande het nieuwe ligchaam des hemels af te leiden. Met eene stoutmoedigheid, die alleen eene inwendige overtuiging kan geven, vermeldt hij de grootte, gedaante en ligging van de loopbaan, die zijne planeet beschrijven moet, en leert hij ons haar als een ligchaam kennen, welke massa, op weinig na, die van de planeet *Saturnus* evenaart, dat, 36 malen verder dan de aarde van de zon verwijderd, in 217 jaren zijnen loop om dat licht moet volbrengen. Zelfs waagt hij het, het punt des hemels aan te wijzen, waar het nog nimmer waargenomen ligchaam zich bij den aanvang des volgenden jaars zal bevinden.

»Ook jaren lang na het onwederlegbaar bewijs van zijn bestaan, kon een dergelijk ligchaam zich onder de honderd duizend kleine sterren verliezen, die reeds een middelmatige kijker aan den nachtelijken hemel doet ontwaren, en, zoo lang als het niet was gezien en waargenomen, kon ieder zich het regt aanmatigen, om aan de waarheid eener ontdekking te twijfelen, die geene wedergade heeft in de geschiedenis der wetenschappen. Maar de sterrekundige werkzaamheden, in deze eeuw ten uitvoer gebragt, vormen een groot geheel, welks bijzondere deelen naauw aan elkander verbonden zijn, en elke nieuwe ontdekking vindt, in vroegere onderzoekingen, de hulpbronnen voor hare bekrooning of volmaking. De schoone en uitvoerige afbeeldingen van eenen gordel des hemels, die wij aan de akademie te Berlijn te danken hebben, kwamen *Le Verrier* de kroon der overwinning aanbrengen, veel spoediger dan men had durven verwachten.

»Op den 23sten September ontving *Galle*, te Berlijn, van *Le Verrier* de uitnoodiging, om zijne planeet aan het punt des hemels op te sporen, waar zij zich, naar de loopbaan uit zijne theoretische bespiegelingen afgeleid, bevinden moest. De planeet moest zich in de nabijheid van de ster 6 in den Waterman ophouden, en gelukkiglijk werd eene afbeelding van dat vak des hemels, in de sterrekaarten van de akademie te Berlijn, gevonden. Nog denzelfden avond werd de kaart bij den hemel vergeleken, en op de door *Le Verrier* bepaalde plaats verried zich op staanden voet eene ster der 8ste grootte, die op de kaart niet was aangeteekend. Den volgenden avond was de beweging dier ster boven allen twijfel verheven. Zij is daarna dagelijks en op onderscheidene plaatsen waargenomen, en hare beweging, zelfs haar voorkomen, is volkomen zoodanig, als zij naar de aanwijzing van *Le Verrier* wezen moet. De planeet, wier bestaan *Le Verrier* op eene zoo wonderbaarlijke wijze bewezen had, is werkelijk gezien en waargenomen. De grenzen van het wereldstelsel zijn voor ons uitgebreid; de zegepraal van *Le Verrier* heeft het gebied van onzen geest met eene nieuwe wereld vermeerderd.

»Het moge alleen voor den sterrekundige weggelegd zijn, deze schitterende ontdekking in hare volle kracht en beteekenis te doorgronden, maar zij moet ook den minstkundige met eerbied voor eene wetenschap vervullen, die den adel van den menschelijken geest, door haar, op nieuw zoo schitterend wist te handhaven.— Hoort men in dezen tijd zoo vaak de vraag herhalen, of de mensch, ook in eene wetenschap, verzoening met zich-zelven kan vinden, voorzeker is er ééne, waar hij die vinden kan. Het is de wetenschap, die weder op eene zoo treffende wijze heeft geleerd, wat de mensch vermag, in weerwil van al zijne zwakheid en gebreken; die den mensch zijn' hemelschen oorsprong in den hemel doet aanschouwen; die rijk is aan zulke vruchten, als de groote ontdekking, met welke *Le Verrier* ons geslacht heeft verheerlijkt."

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van ll. Zaturdag was de fondsnotering: Ned. $2\frac{1}{2}$ pCt. $59\frac{7}{16}$; 3 pCt. $71\frac{3}{4}$; 4 pCt. $93\frac{5}{8}$; Amort.-Syndik. $3\frac{1}{2}$ pCt. 89; Handelmaats. $173\frac{3}{8}$; Aand. Rijn-Spoorweg $109\frac{3}{4}$; Belgie $4\frac{1}{2}$ pCt. 94; Spanje Ardoins $20\frac{3}{8}$; dito Onbep. St. $20\frac{1}{8}$; 3 pCt. $38\frac{1}{2}$; 3 pCt. Binnenl. à 6/m. $33\frac{3}{4}$; Portugezen te Londen 3 pCt. $44\frac{13}{16}$; 4 pCt. $43\frac{7}{8}$; Rusland $105\frac{1}{4}$; Id. 1828—29 $104\frac{7}{8}$; 4 pCt. bij *Hope* $89\frac{1}{2}$; dito bij *Stieglitz* $88\frac{1}{2}$; Oostenrijk Metall. $106\frac{3}{8}$; Nap. renten $92\frac{3}{4}$; Mexiko $24\frac{7}{8}$.

Ter EFFECTEN-SOCIETEIT van gisteren werden omgezet: Ned. $2\frac{1}{2}$ pCt. $59\frac{3}{8}$; Handelm. $173\frac{3}{8}$; Ardoins $19\frac{15}{16}$; Binnenl. 3 pCt. $33\frac{11}{16}$; Mexiko $24\frac{1}{4}$.

Advertentiën.

Tweede Vermindering

bij GEZUSTERS BOEX, Eindstraat te *BREDA*.

Veensche SAAIJET, zwarte goede soort 100 cts. dito gekleurd 105 cts. per 5 ons.
dito in bollen van een lood zwart 110 cts. gekleurd 115 cts. per 5 ons.
Ordinaire WOL van 70 en 75 cts. per 5 ons, dito bollen 85 cts. per 5 ons.
LAMPKATOEN, ordinair 42 cts. beste 45 cts. Kaarskatoen 55 cts. per ℔.
Graauw en blaauw linnen BAND 33 cts. blaauw Brugsch 60 cts. per doz.
Wit katoenen LINT, 7 Els, van 13, 16, 19, 25 cts. per doz.
Wit linnen LINT, 7 Els, van 15, 19, 24, 35 cts. en hooger per doz.
Beste Vellen WATTEN van 90 en 125 cts. per doz.; 8 en 11 cts. per stuk.
Winkels gelieven bijzonder hunne attentie op bovenstaande te vestigen, terwijl een en ander met het groot nog minder te bekomen is.

ALGEMEENE POSTWAGEN-ONDERNEMING
VAN GEND & LOOS.

Te beginnen met den 15. OCTOBER 1846, zal de DILIGENCE dezer Onderneming, tusschen *Antwerpen* en *Amsterdam*, over *Rotterdam* en *'s Hage*, hare WINTER-UREN hernemen en vervolgens vertrekken naar *Amsterdam*.

Van BREDA	ten 5	uren des ochtends.	
» DORDRECHT	» $8\frac{1}{2}$	» »	»
» ROTTERDAM	» 12	»	» middags.
» DELFT	» $1\frac{1}{2}$	»	» namiddags.
» 's HAGE	» $2\frac{1}{2}$	» »	»
» HAARLEM	» 6	» »	»

Om des avonds ten 8 uren te AMSTERDAM aan te komen.

In de rigting van *Amsterdam* naar *Antwerpen* komt geene verandering in de uren van vertrek.

Verder zal de Dienst tusschen *Breda* en *Utrecht* ten $5\frac{1}{2}$ uren blijven vertrekken, om te *Utrecht* aan te komen voor het vertrek der 2e Spoortreinen naar *Amsterdam* en naar *Arnhem*.

Zullende eindelijk de Dienst tusschen *Antwerpen* en *Amsterdam* te *Breda* ten 10 uren blijven vertrekken, en te *Utrecht* aankomen om met het laatste vertrek der Treinen op *Amsterdam* en *Arnhem* te correspondeeren.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers